

Warszawa, dnia 24 września 2026 r.

Stanowisko

Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (nr UD 358)

W odpowiedzi na pismo Ministra Sprawiedliwości z 18 sierpnia 2026 r. (DL-IV.460.8.2026) informujące o możliwości zgłaszania uwag do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (nr UD 358 w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów) Komisja Kodyfikacyjna Ustroju Sądownictwa i Prokuratury (dalej jako Komisja) przedstawia następujące stanowisko.

Projekty ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie przepisów regulujących postępowania dyscyplinarne prowadzone w stosunku do sędziów były przedmiotem trzech opinii Komisji z 15 kwietnia 2025 r., z 29 października 2025 r. oraz z 22 maja 2026 r. Komisja w całości podtrzymuje stanowisko zajęte w tych opiniach, dołączając ostatnią z nich w formie załącznika. W szczególności należy podkreślić, powołując się na dotychczasową argumentację, że w ocenie Komisji przedstawiony projekt wprowadza model sądownictwa dyscyplinarnego, który nie jest optymalny i stwarza liczne zagrożenia dla ochrony konstytucyjnego statusu sędziów. Stąd w pełni należy podtrzymać krytyczną ocenę projektu w tej części.

Odwołując się do przedstawionych w poprzednich opiniach propozycji i ich rozbudowanego uzasadnienia, Komisja wskazuje, że bardziej uzasadnionym rozwiązaniem w zakresie modelowego ukształtowania sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji byłoby obsadzenie tego organu sędziami różnego szczebla, wywodzącymi się z sądów rejonowych, sądów okręgowych oraz sądów apelacyjnych. Sąd dyscyplinarny powinien działać jako sąd apelacyjny, lecz jego skład należy utworzyć z sędziów wybranych przez plenarne organy samorządu sędziowskiego spośród kandydatów legitymujących się co najmniej 8-letnim stażem sędziowskim. Rozwiązanie to wyłączałoby możliwość kształtowania lub wpływania na skład sądów dyscyplinarnych przez Ministra Sprawiedliwości jako przedstawiciela władzy wykonawczej. Istnienie takiej możliwości, chociażby mającej charakter pośredni, podważa zaufanie do niezależności sądów dyscyplinarnych i obniża autorytet sądownictwa dyscyplinarnego.

Ponadto Komisja konsekwentnie wskazuje na wadliwość projektu w zakresie przewidującym, że w sprawach dyscyplinarnych sędziów właściwym sądem drugiej instancji jest Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Izba ta – ze względu na sposób utworzenia i ukształtowania jej składu – nie stanowi sądu w rozumieniu Konstytucji RP i prawa unijnego, co było przedmiotem szerokiego wyводу w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r. (s. 37-39). Komisja podtrzymuje w związku z tym stanowisko, że sądem drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych sędziów powinien być Sąd Najwyższy w Izbie Karnej.

Odnosząc się z kolei do części przedstawionego projektu zawierającej nowe propozycje w stosunku do projektu z 29 stycznia 2026 r., będącego przedmiotem opinii z 22 maja 2026 r., które w związku z tym nie mogły zostać objęte stanowiskiem Komisji, należy przedstawić, co następuje:

Po pierwsze, Komisja nadal dostrzega potrzebę prawidłowego doprecyzowania brzmienia art. 111 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej jako u.s.p.), w sposób wskazany w opinii z dnia 22 maja 2026 r. (określenie sposobu losowania składów orzekających). Aktualny projekt nie zawiera w tym zakresie koniecznych zmian w stosunku do obecnego brzmienia ustawy.

Po drugie, Komisja negatywnie ocenia propozycję zmiany dotychczasowego brzmienia art. 111 u.s.p. poprzez umożliwienie orzekania w składach sądów dyscyplinarnych sędziów delegowanych do orzekania w sądach apelacyjnych z dodatkowym ograniczeniem tej możliwości wyłącznie do sędziów orzekających w sprawach karnych. Co istotne, proponowany przepis nakłada obowiązek orzekania w każdym składzie jednego sędziego sądu okręgowego delegowanego przez Ministra Sprawiedliwości do sądu dyscyplinarnego. Oznacza to, że Minister Sprawiedliwości uzyskuje w ten sposób wpływ na obsadę każdego składu orzekającego, delegując sędziego, który musi zasiadać w składzie sądu dyscyplinarnego. Takie określenie składu orzekającego może nasuwać poważne zastrzeżenia co do niezależności sądu dyscyplinarnego, a zatem należałoby wprowadzić co najwyżej fakultatywną możliwość orzekania w składzie przez jednego sędziego delegowanego, a nie obowiązek takiego ukształtowania składu sądu dyscyplinarnego.

Po trzecie, kwestia prawidłowości ustawowej regulacji delegowania sędziów do orzekania w sądach wyższej instancji była przedmiotem opinii Komisji z 15 grudnia 2025 r., w której podkreślono niewystarczający charakter obecnych przepisów. Regulacje z tego zakresu nie uwzględniają zaleceń wynikających z wyroku TSUE z 16 listopada 2021 r. (C-748/19 do C-754/19) oraz konieczności takiej ich zmiany, by wyłączyć możliwość arbitralnego odwołania sędziego z delegacji orzeczniczej, z jednoczesnym zapewnieniem sądowej kontroli legalności decyzji. Propozycje takich zmian mają na celu ograniczenie swobodnego uznania Ministra Sprawiedliwości (obecnie jednocześnie Prokuratora Generalnego) przy

podejmowaniu decyzji w przedmiocie delegowania sędziów i zobiektywizowanie ich podstaw. Brak zmian w tym obszarze negatywnie oddziałuje na status sędziów delegowanych przez Ministra Sprawiedliwości, a przedstawiony projekt w swych skutkach zmierza do rozszerzenia podnoszonych w tym zakresie zastrzeżeń także na sędziów orzekających w sprawach dyscyplinarnych. Stoi to w sprzeczności z deklarowanym w uzasadnieniu projektu dążeniem do całkowitego wyłączenia wpływu Ministra Sprawiedliwości na składy sądów dyscyplinarnych oraz w nieuzasadniony sposób różnicuje sytuacje sędziów delegowanych ze względu na zakres spraw, w których orzekają. Z tych względów proponowaną zmianę art. 111 u.s.p. należy ocenić w sposób całkowicie krytyczny.

Załącznik:

- opinia Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury z 22 maja 2026 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (UD 358)